

Wstęp

Badania azjatyckich kultur audiowizualnych rozwijają się na gruncie polskim i europejskim, już nie tylko obejmując dokonania twórców japońskich czy chińskich, które dominowały przez lata na kartach rodzimych publikacji filmoznawczych i medioznawczych. Zachodni odbiorca w XXI wieku śledzi również produkcje indyjskie czy koreańskie, podbijające świat jako przedłużenie hallyu. Do drzwi widza zachodniego nieśmiało zaczynają też pukać produkcje z regionu Azji Pacyficznej, a należy przecież pamiętać, że to kolejny ogromny rynek mający swoje subgatunki i zakresy tematyczne oraz własny oryginalny styl. Jako badacze sięgamy zatem po nowe konteksty oraz formy, nieustannie odkrywamy fascynujące hybrydy gatunkowe i lokalne wątki.

Seriale oraz kultura serializacji stały się w ostatniej dekadzie nieodłącznym elementem azjatyckiego *soft power*. Zwracając uwagę na niszę tematyczną na polskim rynku wydawniczym, postanowiliśmy niniejszy numer „Panoptikum” poświęcić właśnie różnorodności azjatyckich ujęć serializacji, oddając głos badaczom skupionym na odmiennych wycinkach azjatyckiej mozaiki kultur. Tom otwiera artykuł *Mężczyźni i ich koty. Neko-motyw w wybranych współczesnych japońskich serialach* Magdaleny Kempnej-Pieniążek, która poddaje analizie japońskie seriale animowane: *Neko Zamurai* (2013–2015), *Starszy pan i kot* (2020) oraz *Yakuza w fartuszkach. Kodeks perfekcyjnego pana domu* (2020–). Przywołane przykłady służą przyjrzeniu się sposobom ukazywania kryzysu tradycyjnej męskości we współczesnej Japonii.

Kolejne strony numeru poświęciliśmy chińskim dramom opisanym przez Pamelę Olej w tekście *Nieokietznane opowieści-kłacza. „Mo Dao Zu Shi” i „Chen Qing Ling” jako przykład transmedialności na gruncie chińskim*. Autorka analizuje pięćdziesięcioczęściową dramę historyczną *The Untamed*, zastanawiając się nad korelacją pomiędzy internetowym drugim obiegiem a zachowaniem lub reinterpretacją pierwotnych znaczeń serialu. Istotą analizy jest zwrócenie uwagi na metamorfozy, interpretacje i rozprzestrzenianie się serialu, którego parateksty oplatają główną narrację niczym tytułowe kłacza.

Seriale historyczne i kostiumowe są również domeną rynku koreańskiego, dlatego też kolejny artykuł, niejako w zestawieniu z tekstem Olej, to *Analiza wizerunku poselstw państwa Ming w koreańskich serialach kostiumowych na tle relacji chińsko-koreańskich*. Autorka, Magdalena Grela-Chen, skupia się na takich serialach jak *Wang-i doen namja*, *Baegirui Nanggunnim*, *Wang-ui Eolgul* oraz *Yeonmo*, zwracając uwagę na nieścisłości historyczne w ukazywaniu kostiumów oraz etykiety. Tematem analizy jest namysł nad koreańskością i pozostającym w sferze niedopowiedzianej pytaniem o to, kto może nosić koreańskie tradycyjne ubiory.

Niniejszy tom nie mógłby się obejść bez tekstu poświęconego netflixowemu hitowi *Squid Game*, o którym napisali Adam Jankowiak i Magdalena Michalak. Autorzy przyglądają się procesowi kształtowania fenomenu kulturowego wokół serialu, rozpoznając najważniejsze czynniki wpływu na odbiorców. Wśród mnogości wątków najmocniej wybrzmiewają takie kwestie jak kształt koreańskiego społeczeństwa i historii Korei Południowej, charakterystyczny styl południowo-koreańskiej kinematografii oraz obecność mediów społecznościowych w świecie przedstawionym.

Część anglojęzyczna numeru rozpoczyna się od tekstu Piotra Wajdy *Specters of postcolonialism in HBO's series „Folklore”*, którego celem jest przedstawienie azjatyckiego spojrzenia na folk horror. Za materiał badawczy posłużyła antologia grozy *Folklor* produkcji HBO. Wajda zaczyna od wskazania trudności w zdefiniowaniu pojęcia folk horroru oraz jego znaczenia w kontekście rozwoju światowego kina. Według autora azjatycki odpowiednik subgatunku jest nieodłącznie związany z mechanizmami globalizacji i widmami postkolonializmu poddany rozrachunkowi w przywołanym serialu.

Przedostatnim tekstem jest artykuł Agnieszki Kiejziewicz poświęcony ukazaniu rozwoju motywów i tropów science fiction w koreańskich dramatach telewizyjnych (k-drama). Analizując wybrane seriale, *Crash Landing on You* (*Sarang-ui bulsichak*), *My Holo Love* (*Na Hollo Geudae*) oraz *Memories of the Alhambra* (*Alhambra Gungjeonui Chueok*), autorka tropi powiązania pomiędzy dyskursem technologicznym, przemianami narracyjnymi oraz oczekiwaniami widzów. Punktem wyjścia do rozważań jest spostrzeżenie, że technologiczne k-dramy ukazują zaskakujące wizje przyszłości, często budowane poprzez hybrydyzację i przekroczenia gatunkowe.

W tym numerze powracamy także do praktyki tłumaczenia na język polski tekstów uznanych badaczy, których myśl powinna zostać przybliżona szerszemu gronu czytelników. Tom ten zamyka więc doskonały artykuł profesor Jaqueline Berndt, przez lata wyznaczającej kierunki światowych badań mangi i japońskich animacji. Tekst *Anime studies: Wprowadzenie* został po raz pierwszy wydany przez Uniwersytet w Sztokholmie jako „Wprowadzenie” do tomu *Anime Studies: Media-Specific Approaches to Neon Genesis Evangelion*, stanowiąc prawie że manifest rodzących się anime studies.

Mamy nadzieję, że zaproponowany wybór tekstów zainspiruje czytelników do własnych badań nad azjatycką audiowizualnością, serialami i serialowością, oraz będzie stanowił cenne uzupełnienie dla polskich badań nad kulturami Wschodu.

Agnieszka Kiejziewicz